

Net op tijd

Het beeldhouwde plafond is gescheurd. Hier en daar zijn er zelfs stukken uitgevallen. Ze ziet engelen zonder neus, buikjes met gaten en ook aan de guirlandes die ze elkaar doorgeven ontbreken hele stukken. Gelukkig is de kamer leeg. Als ze ergens een hekel aan heeft is het een volle wachtkamer. Ze heeft het nog niet gedacht of er komt een man binnen. Met een beschermend gebaar legt ze haar arm op de tas die naast haar staat. Ze heeft er zorgvuldig haar jas in gevouwen, zodat die niet op een hanger hoeft of aan een haak tussen andere jassen. De man gaat tegenover haar zitten. Hij heeft geen jas aan. Sommige mannen zijn helemaal niet kouwelijk. Die lopen de hele winter in een colbert naar buiten, zonder trui er onder. En dan hebben ze nog warme handen ook. Haar handen zijn altijd koud.

Ze schat hem een jaar of vijftig. Hij zit half omgedraaid op de stoel en kijkt naar een foto die schuin achter hem op de wand is bevestigd met plakband. Hij blijft minutenlang onbeweeglijk zitten in die houding. Ze begrijpt niet wat daar allemaal te zien is. Het ziet eruit als een slordig uitgeknipte, vage krantenfoto. De man draait een kwartslag. Hij houdt zijn rechter wijsvinger naar voren en kijkt ernaar. Dan laat hij de hand met de uitgestoken wijsvinger zakken en begint, terwijl zijn ogen het plafond inspecteren, wijsvinger en duim over elkaar heen te draaien.

Probeert hij haar nou af te leiden van wat ze ziet? Zijn vingers bewegen stroef, plakkerig, dus ze weet wel wat hij daar doet. Al gauw zal het eruitzien alsof hij een stapel bankbiljetten aan het tellen is. Plotseling plukt hij met zijn linkerhand een losse hoofdhaar van zijn broek, ongeveer ter hoogte van zijn knie. Hij pakt de haar op, strekt zijn arm naar voren, laat zijn pols vallen, waarbij de vingers als een losgeslagen spin - ze huivert van het door haar zelf opgeroepen beeld - in het luchtledige bewegen. Hij richt zijn blik op haar. Merel probeert die te ontwijken, slaat haar ogen neer. Ze kijkt naar zijn schoenen. Ze zijn ongepoetst en boven de te korte sokken hangen losjes de omslagen van zijn pantalon. Er ligt stof in die omslagen. Wat een viezerik. Misschien ligt die pulk nu wel tussen het in de vouw verzamelde stof. Het liefst had ze het borsteltje dat ze altijd bij zich draagt uit haar tas gepakt om de vouw schoon te vegen, maar dat borsteltje zou voorgoed onbruikbaar zijn. Het zou nooit meer in haar tas opgeborgen kunnen worden. Ook de tas zou aangetast raken. Ze haalt een paar keer diep adem. Als ze wil kan ze zo haar tas oppakken en deze kamer uitlopen, de gang op en weer naar buiten. Die gedachte maakt haar rustig en langzaam slaat ze haar ogen weer op.

Schuin boven het hoofd van de man hangt een aanplakbiljet. Het is groen met zwarte letters. Centraal staat een telefoonnummer met daaronder iets kleiner de tekst: 24 uur. Helemaal bovenaan, over de hele breedte van het papier staat: "Niemand is alleen. Ook jij niet."

Alsof dat een troost is. Ze is graag alleen. Niet altijd, maar meestal wel. Maar het hoort kennelijk niet, alleen zijn. Studiegenoten die haar uitnodigen om mee naar huis of naar de kroeg te gaan heeft ze nu zo vaak afgewimpeld dat ze het niet meer vragen. Als er iemand belt, neemt ze niet op. Merel kan vanuit haar zolderkamer de parkeerplaatsen zien. Vaak staat haar moeder zomaar op haar stoep. Voor haar doet ze zeker de deur niet open.

Nu ze meerderjarig is heeft ze het volste recht op haar privacy. Ze zorgt heus wel goed voor zichzelf. De studie loopt niet heel goed, maar dat haalt ze wel weer in. Het enige dat haar echt tegenstaat is al dat vuil overall. Ze gaat drie keer per dag in bad en wast zich dan met Lifeboy-zeep. Haar handen wast ze wel twintig keer per dag. Ze zien er vreemd uit en ook andere plekken van haar lichaam zijn schilferig, rood en droog. Het jeukt verschrikkelijk.

Haar huisarts had, nadat hij een paar keer zelf voorgeschreven had, haar peinzend aangekeken toen ze weer eens bij hem was, en gevraagd of het wel goed met haar ging. Daar had ze geen antwoord op. Toen vroeg hij haar of ze geen behoefte had aan een gesprek met een therapeut. En

hoewel ze er eerst niets voor voelde had ze geknikt en gevraagd of hij de afspraak voor haar wilde maken. Ze hoopt dat de therapeut aardig is.

Ze zou wel een kop koffie lusten. In de hoek van de wachtkamer staat een tafeltje. Het is volgeladen met thermoskannen, suikerzakjes, een potje melkpoeder, lepeltjes en verschillend gedecoreerde mokken. Je moet er zeker een uitkiezen en dan bij je houden. Zo iets zou haar hospita ook wel aanstaan, altijd je eigen mok bij je houden, meenemen naar je kamer. Net zoals je bord, bestek en pannen. En dat dan allemaal afwassen met koud water in de wasbak, achter het gordijn. Hoefde het oude mens niet meer naar boven te schreeuwen “dat de keuken verslonsde” of, nog erger, “dat zij, Merel, haar poepstrepen niet had weggeborsteld”. Ze rilt en om het rillen te verbergen, begint ze zachtjes te lachen.

De man tegenover haar kijkt op. ‘U bent vrolijk!’

‘Ja, ik ben dol op het leven’. Merel staat op en loopt naar het tafeltje. Die gele beker. Die waar die groene kikker op getekend staat, die neemt ze. Juist als ze hem pakken wil, bedenkt ze zich. Ze moeten niet denken dat ze niet weet hoe het hoort.

‘Wilt u ook wat drinken?’

De man knikt, zijn ogen zijn blauw en rond. ‘Nou graag, koffie, alles erop en eraan.’

Ze kiest voor hem een beker met een lachende banaan erop, schenkt de koffie in en roert er de melkpoeder en suiker doorheen. Bij het aangeven raken zijn vingers die van haar.

De man neemt een slok zonder zijn ogen van haar af te wenden. Het maakt zijn gezicht minder vriendelijk. Zijn felblauwe ogen lijken zwart in de schaduw van zijn wenkbrauwen en de sluierdamp van de hete koffie. Door de mok wordt zijn stem vervormd en klinkt bijna als het laatste oordeel. ‘Als u de wc zoekt? Die is op de gang.’

Staat het soms op haar voorhoofd geschreven? Ze voelt het zweet opkomen. Ze rukt de deur open en kijkt. In één oogopslag ziet ze waar ze zijn moet, opent de deur, duwt met haar elleboog op het lichtknopje en inspecteert de ruimte. Godzijdank, het lijkt er schoon en er is een fonteintje. Langdurig wast ze haar handen, slaat de druppels eraf en droogt ze met wc-papier. In het spiegeltje boven de fontein ziet ze haar gezicht. Op haar wangen zitten rode plekken. Haar hals is getekend door een vlekken spoor. Haar grijsblauwe ogen zijn rood omrand.

Als ze de wachtkamer weer binnenkomt is de man verdwenen en zijn er twee mensen bijgekomen. Een blonde en een roodharige vrouw met dikke kuiten. Merel kijkt op haar horloge. Vreemd. Het is bijna haar tijd. Zouden die mensen ná haar komen? Eerst koffie. Tot haar opluchting is de beker met de groene kikker nog vrij. Met een zucht laat ze zich op haar stoel zakken. Ze is blij dat ze zo aan de beurt is.

‘Lekker die koffie.’ De vrouw met het hennarode haar zegt het tussen twee slokken door. Ze hangt, voor zich uit starend, op haar stoel, alsof ze nog niet helemaal wakker is en ze heeft haar benen over elkaar geslagen. Haar twee ineengestregelde benen hangen op één hooggehakte voet. Ze lijkt wel een liggende acrobate, denkt Merel. De andere vrouw, die met het blonde haar, heeft haar beker op de grond gezet en woelt in haar tas. Ze haalt er een pakje shag uit.

‘Voor jou ook één draaien? Ontspan je van. Straks komt het er weer op aan.’

De rode met de kuiten knikt. ‘Heb jij dat nou ook, dat je dan aan de beurt bent en niks meer weet?’

De blonde legt twee vloeitjes waarvan ze een klein randje heeft afgescheurd op haar schoot en legt op elk een propje tabak. Behendig draait ze twee dunne sigaretten, likt de afgescheurde randjes nat en plakt ze dicht. ‘Ja, en als iemand anders praat kan je bijna niet onthouden wat je zelf zou willen zeggen.’

Om de woorden van haar vriendin te ondersteunen houdt de rode met de kuiten haar hand horizontaal tussen neus en lippen, ten teken dat ze vol zit.

‘Door de zenuwen’ beaamt de blonde. ‘Op den duur schijnt dat beter te gaan.’

Dan steken ze hun shaggies aan en inhaleren diep en bij iedere trek knikken ze ja met hun hoofden, alsof ze het zelfs in gedachten met elkaar eens zijn.

Merel begrijpt niet precies waar ze het over hebben, behalve ‘dat het beter schijnt te gaan’. Alles gaat op den duur wel beter, denkt ze. Maar het gaat altijd ten koste van iets anders. Dat is het nou juist. In gedachten gaat ze terug naar haar eerste jaar in Amsterdam. Omdat ze nogal verlegen was en niemand kende was ze lid geworden van de studententoneelvereniging. Ze hoopte dat je dan meteen een rol kreeg in een stuk, maar dat was niet zo. Eerst moest je allerlei processen doormaken en werd je klaargestoomd voor het echte werk. Van het corps was ze niet lid geworden, omdat het ontgroenen haar zo gruwelijk leek. Maar al die workshops en trainingen van die toneelvereniging waren minstens zo erg geweest. Het ergst was de workshop van ene Mani, een Angolese regisseur. Hij zou met hen een voorstelling maken die was gebaseerd op het Tibetaanse dodenboek. Naast uren durende fysieke trainingen, waar ze ook nog eens heel zwaar van geworden was, had hij een keer een opdracht gegeven om Jezus’ kind te baren. Naakt. De bevruchting vond plaats door een vrouw eerst op de schoot van een verlegen jongen te laten klimmen, die opgesteld stond alsof hij aan het kruis was genageld, waarna de vrouw afsteeg en het naakte baren op de vloer kon beginnen.

Merel, die overigens niet begreep wat Jezus met het Tibetaanse dodenboek te maken had, had als eerste de opdracht gedaan. Om te laten zien dat ze niet kinderachtig was, maar ook om er snel vanaf te zijn. Daarna had ze, tijdens de genante acties van haar medestudenten, het kleine autoritaire mannetje uit Angola gadeslagen en geconstateerd dat hij vooral zat te genieten van de schaamte van de jongen die Jezus speelde. Ze besloot dat hij voor geen cent te vertrouwen was en dat wantrouwen werd nog diezelfde avond bevestigd toen hij na afloop in het café tegen haar zei dat zij volgens hem ervan zou genieten om “vastgeketend aan een stalen bed eens even lekker gefucked te worden”. Door hem natuurlijk. Daar had ze vriendelijk voor bedankt. Ze was niet meer teruggegaan naar zijn workshop.

Het had haar opgelucht. Ze had zich sterk gevoeld door weg te blijven, maar eenzaamheid had haar op lange tochten langs de Amsterdamse kroegen gedreven. En ondanks de woede die zijn woorden hadden opgewekt was er een verlangen aangewakkerd om “gefucked” te worden. Die zoektochten naar warmte hadden haar alleen maar schaamte, overgevoeligheid voor peniciline, en ten slotte zelfhaat opgeleverd. Ze was begonnen om vaker dan eens per week in bad te gaan.

De badkamer in het huis waar ze woonde werd gedeeld door haar hospita en nog twee kamerbewoonsters. Ze mochten maar één keer per week in bad. De rest van de week verwachtte de hospita dat je jezelf op je kamer waste. Merel had geprotesteerd. Ze zei dat de huur niet gering was en dat ze, om dat allemaal te kunnen betalen, allerlei werk moest doen waar je vies van werd. Ze had gewerkt in een flessenfabriek waar ze dagenlang flessen cognac in cellofaanpapier wikkelde. Toen haar dat te geestdodend werd was ze gaan schoonmaken in een hotel. De rotzooi die ze soms aantrof op die kamers, de arrogantie van sommige hotelgasten die de handdoeken voor haar neus op de grond lieten vallen, de strenge regels van het hotel - Het had haar toch al niet sterke ruggengraat verder verzwakt. Uiteindelijk had ze haar bijbaan opgegeven. Ze had nog maar heel weinig geld om van rond te komen, met als enige voordeel dat ze in korte tijd weer zo slank als een den geworden was. De hospita keek haar af en toe bezorgd aan, maar hield op met klagen. Soms vroeg ze zelfs of Merel zin had in een kopje soep. Of iets anders, om een beetje aan te sterken. Maar dat wilde ze niet. Als ze maar gewoon in bad mocht wanneer ze wilde.

De hospita had geknikt, maar niet van harte.

Merel gaapt. Het denken aan warm water en de veiligheid van de stille badkamer maakt haar slaperig. Ze zou willen dat ze werd opgeroepen. Het is allang haar tijd.

Er gaat een bel. Alle mensen in de wachtkamer –het zijn er nu wel een stuk of vijf – gooien hun boeken, brillen, broodzakjes en alles waar ze zich enige tijd mee hebben beziggehouden razendsnel in hun tassen. Ze stellen zich op voor de deur.

‘Kom jij niet?’ De blonde shagrookster buigt naar voren en kijkt haar aan alsof ze een kind toespreekt. ‘Dan kan je bij ons komen zitten.’

‘Ik heb een privéafpraak. Ik zit niet in een groep.’ Merel slaat haar benen over elkaar.

‘Toch moet je wel gelijk met ons naar binnen, anders word je geëxcommuniceerd.’ De blonde kijkt de hennarode aan en samen beginnen ze te lachen. Ze houden pas op als ze bij de deur zijn die toegang geeft tot een roodverlichte ruimte. ‘Bij wijze van spreken dan.’

‘Als ik jou was, zou ik maar naar binnen gaan.’

Merel schrikt en ziet dat de stem komt uit de mond van de man met de blauwe ogen, die gebogen over haar heen staat. Hij omklemt de bananenbeker nog steeds met beide handen. ‘Ik heb je zojuist een tijdje kunnen observeren en ik denk dat jij echt niet gebaat bent bij een een-op-eenbehandeling.’

Ze glijdt, gestuurd door zijn blik, onderuit van haar stoel. Zover dat ze nu met de grootst mogelijke moeite op de stoel kan blijven zitten. Als een zak zacht geworden aardappelen, haar voeten als vreemde vogelklauwen schrap zettend op de vloer.

‘Ik heb toch eerst een intake...?’

‘Dit is de intake, deze wachtkamer. Dit doen we hier niet op de traditionele manier. Ik stel voor dat je nu die deur binnengaat en je bij de anderen voegt.’

‘Ik... u bent nogal autoritair.’ Merel krabbelt omhoog. Die neuspeuterende idioot moet niet denken dat hij haar zomaar kan commanderen. Ze weet zelf wel wat goed voor haar is. Ze pakt haar tas van de stoel en klemt haar armen eromheen. Dan loopt ze toch naar de bedoelde deur.

Als ze binnenkomt wordt ze verblind door een fel licht dat recht in haar ogen schijnt.

Het is doodstil in de ruimte.

‘Naam!’ Een vrouwenstem schalt door de ruimte.

Nina denkt aan het konijn dat tijdens een zomerse avond voor haar auto sprong en dat, ondanks haar getoeter, niet bewoog. Ze beweegt haar lippen, maar er komt nauwelijks geluid uit.

‘Merel, Merel, Merel, Merel!’ Tientallen stemmen roepen haar naam als in een koor.

Er barst een enorm applaus los, gevolgd door geroffel met handen en voeten op tafels en stoelen. De schijnwerper dooft en het gewone licht gaat aan. Ze ziet niet alleen de vijf mensen uit de wachtkamer zitten. Het zijn er wel veertig. En ze zijn allemaal in hun ondergoed.

‘Je kunt je daar, achter het kamerscherm, uitkleden.’

Een jonge man met een strakke maillot, zijn bovenlijf ontbloot, pakt haar bij de arm. Wat doen ze hier in godsnaam? In het midden van de ruimte liggen matrasjes van schuimrubber op de grond. Ze hebben geen hoes en zitten vol vlekken. De groep kijkt haar verwachtingsvol aan.

Terwijl ze zich achter het kamerscherm terugtrekt, denkt ze koortsachtig na. Ze moet hier weg. Even weet ze niet wat ze moet doen, maar dan ziet ze een deur half verborgen achter een haastig opgehangen lap. Ze duikt achter de lap, drukt de deurkruk naar beneden en duwt. Op slot. Ze gooit haar volle gewicht tegen de deur en schopt, schreeuwt. ‘Help, help, help me toch...’ Achter zich hoort ze vallende stoelen, gefluister en gesleep van tafels. Dan is het plotseling weer net zo stil als toen ze binnen kwam.

Met een klik gaat de deur open. Voor haar staat lachend de blauwogige man.

‘Net op tijd’ zegt hij, ‘net op tijd. Nu kan je geholpen worden.’